

Taalontwikkelen en lesgeven en het referentiekader taal

Weblecture LEONED
Utrecht 14 november 2012

Bart van der Leeuw, SLO

Taalontwikkellend lesgeven en het referentiekader taal

Inhoudsopgave van het college

- Voorbeeld : de pest of de "zwarte dood".
- Het referentiekader taal: achtergrond.
- Het voorbeeld "de pest" bekijken met het referentiekader taal.
- Schrijven in de vakken en het referentiekader taal.
- Slot: doelen in samenhang.

Een geschiedenisstekst over de middeleeuwen

De Pest of de "Zwarte dood".

In de 14e eeuw werd Europa overvallen door een vreemde ziekte. Het begon zo in de herfst van 1347 op Sicilië, bereikte in januari 1348 Marseille en verspreidde zich vandaar over Europa uit. Pas rond 1352 was het voorbij. De mensen stonden voor een raadsel. De ziekte was gemakkelijk te herkennen: hoge koorts, onrust, verwardheid en bulten zo groot als een appel of een ei in hals, oksel of lies, het spugen van bloed. Op sommige plaatsen waren ook paars-zwarte verkleuringen te zien. (Vandaar misschien de bijnaam voor de pest: de zwarte dood) Niemand wist waar de ziekte vandaan kwam of wat er tegen te doen was.

Waarom wordt de pest de zwarte dood genoemd?

- Julia en Umer aan het werk, geholpen door de juf

- [Julia en Umer](#)

Een taalrijke geschiedenisles

In een webquest over de Middeleeuwen

- lezen leerlingen opdrachten
- zoeken zij informatie (teksten, plaatjes, filmpjes)
- lezen zij vakteksten, bijvoorbeeld over de pest
- praten zij met elkaar over de vakinhoud
- praten zij met de juf over de inhoud en de opdracht
- formuleren (schrijven) zij antwoorden op de vragen
- schrijven zij vakteksten in een werkstuk
- geven zij een mondelinge presentatie over de vakinhoud

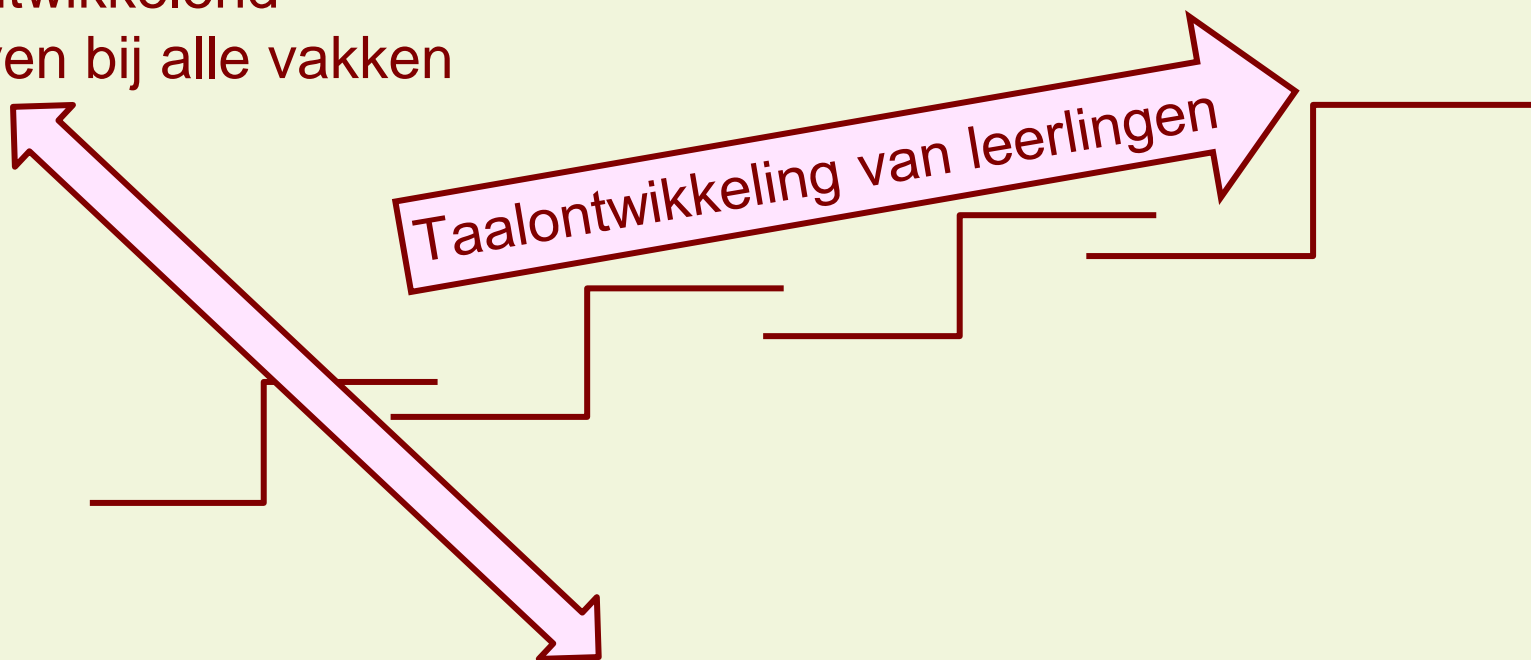
Een "referentie" voor taalontwikkeland lesgeven

Vragen bij de taalrijke vakles:

- Is de **leestekst** op het niveau van de leerlingen?
- Zijn de leerlingen voldoende **mondeling taalvaardig** om de webquest met elkaar te bespreken?
- Sluit de juf in haar uitleg aan bij de **woordenschat** van de leerlingen?
- Welke **schrijfvaardigheid** is nodig om antwoorden op vragen te formuleren en een werkstuk te maken?
- Wat vraagt de presentatie van de **spreekvaardigheid** van de leerlingen?

Een "referentie" voor taalontwikkelennd lesgeven

Taalontwikkelennd
lesgeven bij alle vakken

Onderwijs in taal in de taallessen
of de lessen Nederlands

Referentiekader taal (en rekenen)

Achtergrond

- Zorg om onderwijskwaliteit, met name basisvaardigheden taal en rekenen

Doelen

- Samenhangend curriculum voor taal en rekenen, binnen en over onderwijssectoren heen.
- Het verbeteren van taal- en rekenprestaties van leerlingen

Referentiekader taal: opbouw

Taalontwikkeling van leerlingen

eind vmbo & mbo 1/2

eind basisonderwijs

eind havo & mbo 4

eind vwo

Referentiekader taal: inhoud

Domeinen en subdomeinen

1. Mondelinge taalvaardigheid

- **Gesprekken** Umer en Julia
- Luisteren
- Spreken

2. Lezen

- Zakelijke teksten
- Fictionele, narratieve en literaire teksten

3. Schrijven

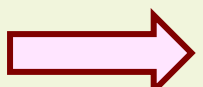
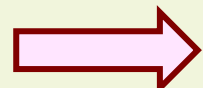
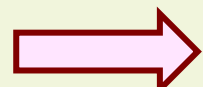
4. Begrippenlijst en taalverzorging

Referentiekader
taal en rekenen

De referentieniveaus

Niveaubeschrijving: Gesprekken

	Niveau 1F	Niveau 2F	Niveau 3F	Niveau 4F
Algemene omschrijving	[tekst ...]	[tekst ...]	[tekst ...]	[tekst ...]
Taken				
1 Deelnemen aan discussie en overleg	[tekst ...]	[tekst ...]	[tekst ...]	[tekst ...]
2 Informatie uitwisselen	[tekst ...] [[tekst ...]	[tekst ...]	[tekst ...]
Kenmerken van de taakuitvoering				
- Beurten nemen bijdragen aan samenhang	[tekst ...]	[tekst ...]	[tekst ...]	[tekst ...]
- Afstemming op doel	[tekst ...]	[tekst ...]	[tekst ...]	[tekst ...]
- Afstemming op de gesprekspartner(s)	[tekst ...]	[tekst ...]	[tekst ...]	[tekst ...]
- Woordgebruik en woordenschat	[tekst ...]	[tekst ...]	[tekst ...]	[tekst ...]
- Vloeiendheid en verstaanbaarheid	[tekst ...]	[tekst ...]	[tekst ...]	[tekst ...]

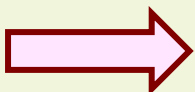
Gesprekken: algemene omschrijving

	Niveau 1F	Niveau 2F
	Kan eenvoudige gesprekken voeren over vertrouwde onderwerpen in het dagelijks leven op en buiten school.	Kan in gesprekken over alledaagse en niet alledaagse onderwerpen uit leefwereld en (beroeps)opleiding uiting geven aan persoonlijke meningen. Kan informatie uitwisselen en gevoelens onder woorden brengen.

Umer en Julia?

Niveaubeschrijving: Gesprekken

	Niveau 1F	Niveau 2F	Niveau 3F	Niveau 4F
Algemene omschrijving	[tekst ...]	[tekst ...]	[tekst ...]	[tekst ...]
Taken				
1 Deelnemen aan discussie en overleg	[tekst ...]	[tekst ...]	[tekst ...]	[tekst ...]
2 Informatie uitwisselen	[tekst ...] [[tekst ...]	[tekst ...]	[tekst ...]
Kenmerken van de taakuitvoering				
- Beurten nemen bijdragen aan samenhang	[tekst ...]	[tekst ...]	[tekst ...]	[tekst ...]
- Afstemming op doel	[tekst ...]	[tekst ...]	[tekst ...]	[tekst ...]
- Afstemming op de gesprekspartner(s)	[tekst ...]	[tekst ...]	[tekst ...]	[tekst ...]
- Woordgebruik en woordenschat	[tekst ...]	[tekst ...]	[tekst ...]	[tekst ...]
- Vloeiendheid en verstaanbaarheid	[tekst ...]	[tekst ...]	[tekst ...]	[tekst ...]

Gesprekken: kenmerken taakuitvoering

	Niveau 1F	Niveau 2F
Beurten nemen	Kan een kort gesprek beginnen, gaande houden en beëindigen.	Kan de juiste frase gebruiken om aan het woord te komen. Kan een reactie uitstellen totdat hij de bijdrage van de ander geïnterpreteerd en beoordeeld heeft.
Afstemming op doel
Woordenschat

Umer en Julia?

Referentiekader taal: inhoud

Domeinen en subdomeinen

1. Mondelinge taalvaardigheid

- Gesprekken
- Luisteren
- Spreken

2. Lezen

- Zakelijke teksten
- Fictionele, narratieve en literaire teksten

3. Schrijven

4. Begrippenlijst en taalverzorging

Referentiekader
taal en rekenen

De referentieniveaus

Schrijftaak biologie: een verslag

De productie van zetmeel

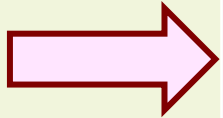
- Inleiding. (...) 'In dit practicum ga je bestuderen waar in het blad een plant na fotosynthese zijn zetmeel opslaat.'
- Materiaal. (opsomming)
- Uitvoering. (werkwijze, inclusief twee keer 'teken (...) zeer zorgvuldig na')

Opdracht

- Maak een verslag van het practicum
(NB: Titel, Inleiding, Onderzoeksvraag, Hypothese, Waarnemingen/resultaten en Conclusie)

Schrijftaak verslagen, werkstukken

Niveau 2F	Niveau 3F	Niveau 4F
<p>Kan onderhoudende teksten schrijven en overtuigen met argumenten.</p> <p>Kan verslagen en werkstukken schrijven met behulp van een stramien en daarbij informatie uit verschillende bronnen samenvoegen</p>	<p>Kan uiteenzettende, beschouwende en betogende teksten schrijven.</p> <p>Kan vanuit een vraagstelling een verslag, werkstuk of artikel schrijven, waarbij een argument wordt uitgewerkt en daarbij redenen aangeven voor of tegen een bepaalde mening en de voor- en nadelen van verschillende keuzes uitleggen.</p>	<p>Kan teksten schrijven met een uiteenzettend, beschouwend of betogend karakter, waarin verbanden worden gelegd tussen afzonderlijke onderwerpen.</p> <p>Kan verslagen, werkstukken en artikelen schrijven over complexe onderwerpen en relevante opmerkelijke punten daarin benadrukken met gebruikmaking van verscheidene bronnen.</p>

Practicumverslag?

Schrijftaak economie: een advies

De prijs van voetbal

- Gegeven context: de voetbalclub SV Deurne speelt een bekerduel tegen het grote Feyenoord. Men verwacht veel publiek. Hoe worden de kaarten verdeeld en welke prijs moet worden betaald?
- Bronnen: tabellen met betalingsbereidheid van supporters.

Schrijftaak

- Jij moet de penningmeester van de SV een weloverwogen advies geven zodat hij het voor elkaar krijgt de opbrengst voor de komende voetbalwedstrijd te maximaliseren.

Schrijftaak verslagen, werkstukken

Niveau 2F	Niveau 3F	Niveau 4F
<p>Kan onderhoudende teksten schrijven en overtuigen met argumenten.</p> <p>Kan verslagen en werkstukken schrijven met behulp van stramien en daarbij informatie uit verschillende bronnen samenvoegen</p>	<p>Kan uiteenzettende, beschouwende en betogende teksten schrijven.</p> <p>Kan vanuit een vraagstelling een verslag, werkstuk of artikel schrijven, waarbij een argument wordt uitgewerkt en daarbij redenen aangeven voor of tegen een bepaalde mening en de voor- en nadelen van verschillende keuzes uitleggen.</p>	<p>Kan teksten schrijven met een uiteenzettend, beschouwend of betogend karakter, waarin verbanden worden gelegd tussen afzonderlijke onderwerpen.</p> <p>Kan verslagen, werkstukken en artikelen schrijven over complexe onderwerpen en relevante opmerkelijke punten daarin benadrukken met gebruikmaking van verscheidene bronnen.</p>

Advies penningmeester?

Taalontwikkeland lesgeven en het referentiekader taal

Ook in samenhang met andere vakken

Doelen

- Samenhangend curriculum voor taal en rekenen, binnen en over onderwijssectoren heen.
- Het verbeteren van taal- en rekenprestaties van leerlingen

Ook binnen het onderwijs in andere vakken

Referentiekader
taal en rekenen

De referentieniveaus

Taalontwikkellend lesgeven en het referentiekader taal

Dank je voor de aandacht

Bart van der Leeuw

b.vanderleeuw@slo.nl

Referentiekader
taal en rekenen

De referentieniveaus